

GMINA JARACZEWO

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO

ZESPÓŁ PROJEKTOWY:
Stefan Dutkowiak – członek ZOIU
Konrad Borowski
Aleksandra Kozłowska

SPIS TREŚCI

1. Wprowadzenie.
 - 1.1 Podstawy formalno – prawne,
 - 1.2 Cele, przedmiot i zakres prognozy
 - 1.3 Metoda opracowania, wykorzystane materiały
 - 1.4 Ogólna charakterystyka terenu opracowania
2. Informacje o zawartości i głównych celach projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego i jego powiązaniach z innymi dokumentami
 - 2.1 Zawartość projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
 - 2.2 Cele projektowanej zmiany planu zagospodarowania przestrzennego
 - 2.3 Powiązania planu z innymi dokumentami
3. Analiza i ocena stanu środowiska przyrodniczego
4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.
5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego planu zagospodarowania przestrzennego oraz sposoby, w jaki te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania planu.
6. Charakterystyka ustaleń zawartych w projekcie zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego.
7. Przewidywane znaczące oddziaływania ustaleń projektu planu na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko
8. Wpływ dotychczasowego sposobu zagospodarowania na stan środowisk oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji ustaleń studium
9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.
10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.
11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko
12. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.
13. Zestawienie materiałów wykorzystanych przy opracowaniu prognozy

1. Wprowadzenie

Niniejsza Prognoza oddziaływania na środowisko stanowi integralną część projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo. Studium objęło obszar gminy w jej granicach administracyjnych. Podjęto uchwałę w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo. Jest to aktualizacja i ujednolicenie obowiązującego studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Jaraczewo sporządzonego w trybie ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym z 1994r. i przyjętego Uchwałą Nr .../.../... Rady Gminy Jaraczewo z dnia 2000 r. (Dz. Urz. Województwa Wielkopolskiego Nr ... poz.).

Opracowanie studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo wyznaczy kierunki zmian w strukturze przestrzennej i w przeznaczeniu terenów, określi politykę przestrzenną gminy, w tym lokalne zasady zagospodarowania przestrzennego zgodnie z wymaganiami obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

1.1. Podstawy formalno – prawne

Projekt zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo sporządzono wraz z prognozą oddziaływania na środowisko. Prognoza jest elementem strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Informacje w niej zawarte opracowano stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowano do zawartości i stopnia szczegółowości projektu studium. Podstawę prawną Prognozy stanowią:

- ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz. 717 z późniejszymi zmianami)
- ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2000 r. Nr 199 poz. 1227 z późniejszymi zmianami)
- ustawa - Prawo ochrony środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r. (tekst jednolity Dz. U. Nr 25, poz. 150 z 23 stycznia 2008r. z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 16 kwietnia 2004r. o ochronie przyrody (tekst jednolity z dnia 25 sierpnia 2009r. - Dz. U. Nr 151, poz. 1220 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 3 lutego 1995r. o ochronie gruntów rolnych i leśnych (Dz. U. Nr 121 poz. 1266, tekst jednolity, 2 kwietnia 2004 z późniejszymi zmianami)

- ustawa z dnia 23 lipca 2003r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. Nr 162 poz. 1568 z późniejszymi zmianami)
- ustawa z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne (tekst jednolity Dz. U. Nr 239 z dnia 7 grudnia 2005r. poz. 2019 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 27 kwietnia 2001r. o odpadach (tekst jednolity Dz. U. 2010 r. Nr 185 poz. 1243 z późniejszymi zmianami),
- ustawa z dnia 21 marca 1985r. o drogach publicznych (jednolity tekst Dz. U. 2007 r., Nr 19, poz.115 z późniejszymi zmianami)
- Dyrektywa 2001/42/WE (SEA Directive) z dnia 27 czerwca 2001r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko (Dz. Urz. WE L 197 z 21.07.2001r.), określająca wymagania przeprowadzenia oceny w odniesieniu do planów mogących mieć znaczące oddziaływanie na środowisko. Jej celem jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i przyczynienie się do uwzględniania aspektów środowiskowych w przygotowywanych dokumentach dla wspierania zrównoważonego rozwoju,
- Dyrektywa 2003/35/WE z dnia 26 maja 2003 r. przewidująca udział społeczeństwa w odniesieniu do sporządzania niektórych planów i programów w zakresie środowiska oraz zmieniającej w odniesieniu do udziału społeczeństwa i dostępu do wymiaru sprawiedliwości dyrektywy rady 85/337/WE i 96/61/WE (Dz. Urz. WE L 156 z 26.06.2003).
- Dyrektywa 2003/4/WE w sprawie publicznego dostępu do informacji dotyczących środowiska, dostosowana do postanowień Konwencji z Arhus, gwarantująca dostęp do informacji o środowisku będących w posiadaniu organów władzy publicznej, każdemu, kto zwróci się z wnioskiem o ich udostępnienie,

1.2. Cele, przedmiot i zakres prognozy

Celem Prognozy jest m. in. identyfikacja i ocena skutków oddziaływań na poszczególne elementy środowiska przyrodniczego, w tym świat zwierzęcy i roślinny oraz krajobraz we wzajemnym ich powiązaniu, warunki życia i zdrowia ludzi, środowisko kulturowe, będących potencjalnym wynikiem realizacji projektowanego zagospodarowania przestrzeni. Ważne jest także wskazanie rozwiązań planistycznych zabezpieczających przed negatywnym oddziaływaniem na środowisko.

Wójt Gminy Jaraczewo wystąpił do Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska i Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Poznaniu o uzgodnienie zakresu i

stopnia szczegółowości informacji wymaganych w prognozie oddziaływania na środowisko dla projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo odpowiednio pismem nr z dnia 2012 r. i pismem nr z dnia 2012r. Zgodnie z uzgodnionym zakresem i stopniem szczegółowości Prognoza oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo:

–Zawiera - informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami; informacje o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy; propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania; informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko oraz streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym;

–Określa, analizuje i ocenia - istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu; stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem; istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody; cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu, oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu; przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

– Przedstawia - rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru; biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu oraz cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z

uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

1.3. Metoda opracowania i wykorzystane materiały

Do opracowania niniejszej Prognozy zastosowano metody opisowe, charakteryzujące aktualny stan środowiska przyrodniczego. Celem Prognozy jest ocena obecnego stanu środowiska przyrodniczego, oraz potencjalne skutki ewentualnych oddziaływań na środowisko, jakie mogą nastąpić w wyniku realizacji ustaleń projektu Planu. Analizę i ocenę stanu środowiska w gminie Jaraczewo przeprowadzono w oparciu o monitoring Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Poznaniu (wytyczne Państwowego Monitoringu Środowiska na poziomach: krajowym i regionalnym) oraz kierując się syntezą dokumentów regionalnych i lokalnych odnoszących się bezpośrednio jak i pośrednio do ochrony środowiska, przyrody oraz zdrowia i życia ludzi:

- Plan zagospodarowania przestrzennego województwa wielkopolskiego przyjęty przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 16 kwietnia 2010 r.
- Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 r. przyjęta przez Sejmik Województwa Wielkopolskiego 19 grudnia 2005 r.
- Program ochrony środowiska województwa wielkopolskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012-2019.
- Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo z 2000r.
- Program ochrony środowiska dla gminy Jaraczewo
- Plan gospodarki odpadami gminy Jaraczewo

W niniejszej prognozie oddziaływania na środowisko uwzględnia się informacje zawarte w prognozach oddziaływania na środowisko sporządzonych dla przyjętych już dokumentów powiązanych z projektem Studium będącego przedmiotem postępowania. Analiza i ocena środowiska przyrodniczego gminy Jaraczewo oparta została także na wizji przedmiotowego terenu, jaka odbyła się w okresie listopad 2011 r. – czerwiec 2012 r.

1.4. Ogólna charakterystyka terenu opracowania

Gmina Jaraczewo znajduje się w obrębie województwa wielkopolskiego, w powiecie jarocińskim. Sąsiadują z nią od strony zachodniej gm. Borek Wlkp. (powiat gostyński), północno - zachodniej gm. Książ Wlkp. (powiat śremski), od północy gm. Nowe Miasto n.

Wartą (powiat Środy Wlkp.), od wschodu gm. Jarocin (powiat jarociński), od południa gm. Koźmin Wlkp. (powiat krotoszyński).

Zgodnie z regionalizacją fizyczno - geograficzną (wg J. Kondrackiego 1988r.), gmina znajduje się w obrębie prowincji: Niż Środkowoeuropejski, podprowincji: Niż Środkowopolski, makroregionu: Nizina Południowowielkopolska oraz mezoregionu: Wysoczyzna Kaliska a także w obrębie podprowincji: Pojezierze Południowobałtyckie, makroregionu: Pojezierze Leszczyńskie oraz mezoregionu: Wał Żerkowski.

W przestrzeni całej gminy Jaraczewo dominują tereny rolnicze. Na północy gminy krajobraz urozmaica dość rozległa dolina Obry, która w tym rejonie charakteryzuje się licznymi łąkami i podmokłościami. Występują tu również liczne niewielkie doliny cieków szczegółowych. Lasy i tereny leśne tworzą większe enklawy jedynie w centralnej i środkowo-wschodniej części gminy.

Tereny zurbanizowane zajmują niewielkie fragmenty przestrzeni gminy. Jaraczewo jest wsią największą, stanowi centrum gminy. Znajdują się tu jeszcze 2 większe wsie Góra i Rusko oraz sieć małych miejscowości wiejskich. Tworzą one zabudowę siedliskową: zwartą (Jaraczewo, Góra, Nosków, Rusko, Panienka, Niedźwiady, Parzęczew, Suchorzewko, Bielejewo), rozproszoną z ośrodkami zasiedlenia skoncentrowanego (Brzostów, Zalesie), rozproszoną (Gola, Łobez, Cerekwica) oraz ulicówki (zabudowa liniowa wzdłuż istniejących głównych dróg – Wojciechowo, Łowęcice, Strzyżewko, Łobzowiec). Typowym zjawiskiem jest również występowanie pojedynczych zagród w rozległej otwartej przestrzeni.

Główną osią komunikacyjną miejscowości Jaraczewo jest droga krajowa nr 12 wschód – zachód. Sieć komunikacyjną tworzą liczne drogi powiatowe i gminne.

2. Informacje o zawartości i głównych celach projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo i jego powiązaniach z innymi dokumentami

2.1. Zawartość projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo

Podstawą sporządzenia projektu studium jest Ustawa z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. Nr 80 poz.717 z późniejszymi zmianami) oraz Uchwała Nr .../.../11 Rady Gminy Jaraczewo z dnia 2011 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo. Zawartość projektu studium wynika z

treści art. 10 ww. ustawy. Wszczęcie procedury w sprawie opracowania studium zostało poprzedzone analizą zasadności jego opracowania.

2.2. Cele projektowanej zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Główne cele projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo

- zachowanie ładu przestrzennego - takiego ukształtowanie przestrzeni, które tworzy harmonijną całość oraz uwzględnia uwarunkowania i wymagania funkcjonalne, społeczno – gospodarcze, środowiskowe, kulturowe oraz kompozycyjno estetyczne.
- zrównoważony rozwój – rozumiany jako rozwój społeczno gospodarczy, w którym następuje proces integrowania działań politycznych, gospodarczych i społecznych, z zachowaniem równowagi przyrodniczej oraz trwałości podstawowych procesów przyrodniczych, w celu zagwarantowania możliwości zaspokajania podstawowych potrzeb poszczególnych społeczności lub obywateli zarówno współczesnego pokolenia, jak i przyszłych pokoleń.
- ochrona środowiska – rozumiana jako podjęcie lub zaniechanie działań, umożliwiające zachowanie lub przywracanie równowagi przyrodniczej; ochrona ta polega w szczególności na:
 - a) racjonalnym kształtowaniu środowiska i gospodarowaniu zasobami środowiska zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
 - b) przeciwdziałaniu zanieczyszczeniom,
 - c) przywracaniu elementów przyrodniczych do stanu właściwego;
- ograniczenie oddziaływania na środowisko - należy rozumieć oddziaływanie na ogół elementów przyrodniczych, w tym także przekształconych w wyniku działalności człowieka, a w szczególności powierzchnię ziemi, kopaliny, wody, powietrze, krajobraz, klimat oraz pozostałe elementy różnorodności biologicznej, a także wzajemne oddziaływania pomiędzy tymi elementami. Rozumie się przez to również oddziaływanie na zdrowie ludzi.

2.3. Powiązania planu z innymi dokumentami

Prognozę oddziaływania na środowisko projektu zmiany studium sporządzono na podstawie obowiązujących przepisów prawnych, analizy projektu studium, opracowania ekofizjograficznego, analizy materiałów planistycznych w tym opracowań, analiz, prognoz

sporządzonych na potrzeby projektu zmiany studium a także opracowań, koncepcji, projektów planów i programów dotyczących obszaru objętego zmianą studium opracowanych na szczeblu wojewódzkim i krajowym.

Uwzględniono założenia ochrony środowiska i materiały archiwalne dotyczące środowiska przyrodniczego na tym terenie. Rozpoznanie aktualnego stanu środowiska i jego zagrożeń wynikających z realizacji zmiany studium uzupełniono na podstawie wizji terenowej.

3. Analiza i ocena stanu środowiska przyrodniczego

Gleby

Wg podziału glebowo-rolniczego Polski dokonanego przez Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa (IUNG) w Puławach (Cegielski i in. 1979; Haczyk 1987), omawiany obszar należy do Regionu Jarocińskiego. Cechuje się on przewagą gleb kompleksu 5 i 6 z dużym udziałem kompleksu 9, należących do gleb brunatnych wyługowanych i płowych o średnim stopniu kultury. Znaczne zróżnicowanie gleb na terenie gminy Jaraczewo wynika bezpośrednio ze zróżnicowania litologicznego i geomorfologicznego podłoża oraz warunków wodno-klimatycznych. Zróżnicowanie przestrzenne gleb jest ściśle związane z typologią geomorfologiczną terenu. Jest ono spowodowane specyfiką litologiczną form rzeźby, wynikającą z ich genezy. Lepsze gleby III i IV klasy bonitacyjnej związane są z płatami glin w obrębie obszarów morenowych, które położone są w środkowej i zachodniej części gminy. Zdecydowanie słabsze gleby, które dominują na omawianym obszarze, związane są z powierzchniami sandrowymi, osadami fluwioglacjalnymi i obszarami wysoczyzn morenowych, zbudowanymi głównie z przepuszczalnych piasków. Dominują tu gleby V, a nawet VI klasy. Dna rynien subglacjalnych są najczęściej zajmowane przez trwałe użytki zielone, najczęściej III- IV klasy bonitacji.

Odczyn gleb użytkowych rolniczych (pH) w gminie Jaraczewo:

poniżej 4,5 b. kwaśny - 35%

4,6 - 5,5 kwaśny - 37%

5,6 – 6,5 lekko kwaśny - 18%

6,6 - 7,2 obojętny - 9%

powyżej 7,2 zasadowy - 1%

Badania prowadzone przez Okręgową Stację Chemiczno-Rolniczą w Poznaniu w ramach krajowego monitoringu zakwaszenia i zawartości metali ciężkich w glebach, stwierdzono brak zanieczyszczeń – naturalną zawartość metali ciężkich i siarki siarczanowej.

W wielu typach gleb z terenu gminy obserwowana była nieco podwyższona zawartość ołowiu, cynku i kadmu. W związku z zawartością pierwiastków zanieczyszczających gleby (głównie metali ciężkich), wyróżnia się stopnie zanieczyszczenia gleb:

I – gleby o naturalnie podwyższonej zawartości metali ciężkich – mogą być przeznaczone do pełnego wykorzystania rolniczego z wyłączeniem upraw roślin do produkcji żywności o szczególnie małej zawartości pierwiastków szkodliwych,

II – gleby słabo zanieczyszczone – dopuszczalna jest uprawa roślin zbożowych, okopowych i pastewnych oraz użytkowanie pastwiskowe, uprawy warzyw wymagają ograniczeń i kontroli ze względu na możliwe zanieczyszczenie metalami ciężkimi,

III – gleby średnio zanieczyszczone – wszystkie uprawy mogą ulec skażeniu metalami ciężkimi.

Ta klasyfikacja wprowadzona przez Instytut Upraw Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach (Kabata- Pendias A. i in., 1995) ma charakter zaleceń, a nie formalnych norm. Stwierdzone zawartości metali ciężkich w próbkach z terenu gminy są zaliczane do I-go stopnia zanieczyszczeń – nie stwarzają więc ograniczeń dla ich rolniczego wykorzystania.

Ołów do gleb przedostaje się z atmosfery za pośrednictwem opadów lub bezpośrednio ze spalin pojazdów używających paliw zawierających związki ołowiu. Wpływ na zawartość ołowiu w glebach ma położenie licznych terenów gminy w pobliżu ważnych tras komunikacyjnych – droga krajowa nr 12.

Głównymi źródłami zanieczyszczenia siarką są emisje przemysłowe i spalanie paliw stałych i płynnych. Do gleb użytkowanych rolniczo siarka dodatkowo wprowadzana jest z nawozami i pestycydami.

Na stan gleb istotny wpływ mają również procesy wpływające na przeobrażenia powierzchni terenu. Degradacja powierzchni ziemi związana jest najczęściej z procesami geologicznymi – erozja, denudacja, hydrologicznymi – zalewy powodziowe lub antropogenicznymi – przekształcenia i zabudowa.

Na przedmiotowym terenie duże znaczenie mają przekształcenia antropogeniczne, małe zaś przekształcenia związane z zalewami powodziowymi głównie wzdłuż rzeki Obry. Przeobrażenia antropogeniczne związane są z zabudową terenu – głównie zabudowa luźna terenów wiejskich, lokalizacją dróg, grobli, cmentarzy, wyrobisk surowców mineralnych, składowisk surowców mineralnych, rolniczych i leśnych oraz składowisk paliw i odpadów

komunalnych. Zbiorniki paliw płynnych i ich dystrybutory, a także warsztaty samochodowe i duże parkingi są potencjalnym źródłem zanieczyszczenia gleb przez węglowodory.

Powietrze

W roku 2011 na terenie województwa wielkopolskiego przeprowadzono roczną oceną jakości powietrza atmosferycznego (raport WIOŚ 2011). Obszar opracowania znajduje się w strefie kalisko-jarocińskiej i wielkopolskiej. W wyniku oceny:

pod kątem ochrony roślin strefę dla SO₂ i NO_x

strefę wielkopolską dla ozonu zaliczono do klasy C,

pod kątem ochrony zdrowia sklasyfikowano:

strefę wielkopolską do klasy C dla ozonu.

Wody powierzchniowe

Od 2007 roku obowiązuje nowy system monitoringu wód powierzchniowych oraz system ich oceniania. Badania jakości wód w rzekach prowadzone są zgodnie z programem obejmującym: monitoring diagnostyczny (MD) i monitoring operacyjny (MO) w obrębie Jednolitych Części Wód (JCW), wyznaczonych zgodnie z typologią abiotyczną rzek i jezior.

Główną oś hydrograficzną tworzy rzeka Obra, Lubieszka (na granicy gminy), Czarny Rów, zlewnia rzeki Warty. W/w rzeki należące do zlewni cząstkowych stanowią naturalne powiązania ekologiczne z sąsiednimi gminami (Jarocin, Koźmin Wlkp., Borek Wlkp., Książ Wlkp., Nowe Miasto n/Wartą) – doliny rzeczne jako ciągi ekologiczne o znaczeniu regionalnym. Cieki omawianego obszaru charakteryzują się śnieżno-deszczowym reżimem zasilania z jednym maksimum przeważnie w marcu i jednym minimum w ciągu roku. Cieki ze zwykle szybkim przejściem od kulminacji do niżówek, które zwykle rozpoczynają się w czerwcu. Część drobnych cieków ma charakter okresowy.

Omawiany obszar cechuje się jednymi z najniższych opadów w Polsce i związanymi z tym najniższymi wartościami odpływów. Teren cechuje się ponadto małą zdolnością retencyjną.

Tereny położone w dolinie Obry są podmokłe i w okresie dużych opadów występuje podtopienie terenu (zostały także zalane w czasie powodzi lipiec 1997 r.).

Wody Obry, Lubieszki zgodnie z badaniami przeprowadzonymi w 2007 r według danych delegatury Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Kaliszu są w IV klasie czystości – wody niezadowolającej jakości. Stwierdzono umiarkowany stan ekologiczny wód. Wody narażone na zanieczyszczenie związkami azotu ze źródeł rolniczych (OSN). Wartości azotanów mieściło się w zakresie 0,14–112,41 mg NO₃/l

Klasy zanieczyszczenia wód Obry wybranych wskaźników (2008r): tlen rozpuszczony (mg O₂/l) non; BZT₅ (mg O₂/l) non; utlenialność (mg O₂/l) non; azot azotynowy (mg N-N O₂/l) non; azot ogólny (N/l) non; fosforany (PO₄/l) non; fosfor ogólny (P/l) non; Miano Coli non.

Wody podziemne

Pod względem hydrogeologicznym omawiany teren należy do Regionu Wielkopolskiego (XIII) z podregionem Wielkopolsko-Śląskim (XIII 3). W obrębie tego regionu główny poziom użytkowy wód podziemnych występuje w utworach czwartorzędu (piaski i żwiry), rzadziej i tylko lokalnie trzeciorzędu (piaski i muły). W skałach podłoża – głównie triasu i permu - występują wody szczelinowe, często zmineralizowane, są one jednak na omawianym terenie słabo rozpoznane i nie mają praktycznego znaczenia.

Pierwszy poziom wód podziemnych wyraźnie nawiązuje do morfologii terenu i zalega płytko pod powierzchnią.

Występowanie wód podziemnych uzależnione jest od budowy geologicznej i konfiguracji terenu.

Pierwszy poziom wód podziemnych charakteryzuje się zwierciadłem swobodnym zalegającym na różnej głębokości od 0,5 m do ponad 10 m p.p.t. Poziom ten nie posiada izolacji od powierzchni w rejonie doliny Obry, na pozostałym obszarze charakteryzuje się izolacją słabą. Zasilany jest on na drodze bezpośredniej infiltracji wód opadowych.

Znaczna powierzchnia terenu położona jest na obszarze gromadzącym wody podziemne na głębokości 1-2 m p.p.m (np. obszar w rejonie Obry). Tylko mały odsetek powierzchni zajmują tereny, gdzie wody podziemne zalegają głębiej niż 5 m p.p.t. Mają one charakter wysp i lokalizują się w strefach wierzchołkowych wysoczyzn.

Spływ wód gruntowych odbywa się zgodnie z nachyleniem terenu, czyli w kierunku dolin cieków wodnych. Ważną rolę odgrywa także drenaż przez studnie, głównie należące do ujęcia w Jaraczewie.

Wody tego poziomu charakteryzują się zmiennością składu fizykochemicznego. Są one ujmowane przez studnie gospodarskie dla celów gospodarczych i częściowo konsumpcyjnych. Woda z płytkich ujęć studziennych wykazuje przekroczenia norm skażeń bakteriologicznych w związku z brakiem lub słabą izolacją wód od źródeł zanieczyszczeń powierzchniowych. Drugi poziom wód podziemnych - poziom wód wgłębných międzyglinowych - związany jest osadami piaszczysto-żwirowymi o miąższości 10-30 m, rozdzielającymi gliny zlodowacenia środkowopolskiego i południowopolskiego. Występuje on prawie na całym obszarze i wykorzystywany jest do zbiorowego zaopatrzenia w wodę.

Zasilanie tego poziomu odbywa się na drodze przesączania wód z poziomu gruntowego przez nakład glin zlodowacenia środkowopolskiego lub bezpośrednio przez okna hydrogeologiczne. Współczynnik filtracji obliczony na podstawie wyników pompowań wynosi 0,19-1,25 m/h, a wydajność jednostkowa od 0,82 do 17,7 m³/h x 1 m.

Na terenie gminy eksploatuje się wody poziomu wgłębnego międzyglinowego. Poziom ten jest eksploatowany studniami wierconymi. Wiejskie ujęcia wody eksploatujące poziom międzyglinowy. Ujęcia czerpią wodę ze studni wierconych o głębokości do 20 m.

Jakość wody nie budzi zastrzeżeń w ujęciach Jaraczewie, stwierdzono podwyższoną zawartość azotu azotanowego. Wody nie wymagają uzdatniania chemicznego poza usuwaniem nadmiaru żelaza i magnezu.

Klimat

Według regionalizacji rolniczo-klimatycznej Gumińskiego (1954) analizowany obszar położony jest w strefie północnej, w Dzielnicy Łódzkiej (X). Natomiast w regionalizacji klimatycznej Wosia (1993) teren ten należy do Regionu Południowo-Wielkopolskiego, charakteryzującego się przewagą dni z pogodą umiarkowanie ciepłą, pochmurną, bez opadu (średnio 49 dni). Równie liczne są dni z pogodą bardzo ciepłą i jednocześnie pochmurną, ale bez opadu (średnio 38 dni). Dni z pogodą przymrozkową, bardzo chłodną i pochmurną, bez opadów oraz umiarkowanie zimną, pochmurną i bez opadów są zwykle nieco liczniejsze niż w innych regionach (odpowiednio 14 i 10 dni).

Średnia temperatura roczna na omawianym obszarze wynosi 9,2° C , przy czym średnia temperatura stycznia wynosi - 0,96°C, a średnia lipca osiąga 22°C. Długość okresu wegetacyjnego wynosi dla południowej Wielkopolski ok. 220 dni. Zaczyna się on ok. 20 marca i trwa do pierwszej dekady listopada. Pierwsze przymrozki pojawiają się w II dekadzie października, ostatnie przypadają na połowę kwietnia. Pokrywa śnieżna zalega średnio około 57 dni, średnia roczna suma opadów nie przekracza 510 mm. Maksimum opadowe występuje w sierpniu, a minimum w lutym. Przeważają wiatry słabe i bardzo słabe, wiejące z kierunku zachodniego i południowo-zachodniego.

Świat roślin i zwierząt

Ważną rolę w procesach ekologicznych i biologicznym funkcjonowaniu ekosystemów posiada roślinność nieleśna. Są to głównie zadrzewienia śródpolne wykształcone w postaci tzw. remiz, zieleń przydrożna oraz roślinność rosnąca wzdłuż cieków wodnych. Oprócz tych liniowych i małoobszarowych skupisk drzew duże znaczenie mają również zbiorowiska łąkowe, torfowe i szuwarowe, występujące w dolinie Obry.

Fauna jest typowa dla regionów rolniczych Polski. Do typowych dla krajobrazu rolniczego ptaków należą: wróblowate, krukowate, drozdy, przepiórki, kuropatwy czy myszołowy. Ponadto częste są szpaki, jaskółki i jerzyki dość licznie występują kosy, turkawki, bażanty, kaczki krzyżówki. W ostatnich latach następuje wyraźna ekspansja sroki.

Wśród ssaków dominują charakterystyczne dla obszarów pól i łąk drobne ssaki, takie jak: ryjówki, normice, myszy polne, jeże europejskie, zające, a rzadziej kuny domowe, łasice, orzesznice, popielice.

Z większymi kompleksami lasów związane są sarny, jelenie, dziki i liczne lisy. Ryby występują niezbyt licznie i charakteryzują się niewielką różnorodnością gatunków. Spośród gadów najczęściej spotykane są jaszczurka zwinka, padalec i zaskroniec.

Walory krajobrazowe

Walory krajobrazowe na terenie opracowania są zróżnicowane i są pochodną ukształtowania terenu, pokrywy roślinnej oraz sposobu zagospodarowania. Najbardziej interesujące pod względem krajobrazowym są tereny doliny Obry. Charakterystyczne są również tereny osadniczym wiejskie oraz tereny rolnicze.

4. Istniejące problemy ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Na terenie opracowania można wyróżnić następujące problemy ochrony środowiska przyrodniczego:

- obszar szczególnie narażony na zanieczyszczenia związkami azotu ze źródeł rolniczych;
- stężenie siarki w glebach: III stopień naturalny wysoki dla całego obszaru opracowania oraz IV stopień dla terenów położonych na północy opracowania,
- brak zadrzewień ochronnych na gruntach ornych (zwiększona erozja wietrzna, wodna oraz zwiększona infiltracja nawozów sztucznych do wód podziemnych i powierzchniowych – systemami melioracyjnymi).

Elementami wskazującymi na regenerację środowiska jest roślinność spontaniczna wkraczająca na tereny rolne nie podlegające uprawom oraz niezainwestowane tereny mieszkaniowe.

Zachowanie i ochrona procesów biologicznych.

Procesy biologiczne obejmują zjawiska sukcesji, regeneracji lub degeneracji roślinności i wzajemnego zasilania biologicznego terenów, ujmowane w koncepcji bioróżnorodności, w tym migracje organizmów zwierzęcych.

Dla ochrony środowiska oraz poprawy jego funkcjonowania biologicznego i zwiększenia bioróżnorodności wzdłuż cieków wodnych.

Dolina rzeki Obry, Lubieszki w ograniczonym stopniu pełni rolę lokalnego korytarza ekologicznego. Wzrost jej znaczenia wymaga renaturalizacji brzegów rzeki i uzupełnienia zadrzewień na obszarze doliny. Lokalne znaczenie dla łączności biologicznej terenów mogą mieć również zadrzewienia przydrożne, tereny parków, skwerów, cmentarzy, ogrodów działkowych i przydomowych.

Odporność i zdolność środowiska do regeneracji

Odporność środowiska naturalnego na przekształcenie i jego zdolność do regeneracji zależy przede wszystkim od jego charakterystyki oraz od stopnia dotychczasowego przeobrażenia. Środowisko słabo przeobrażone, o dużej bioróżnorodności i prawidłowym funkcjonowaniu ekosystemów jest stosunkowo odporne na umiarkowane oddziaływania np. zanieczyszczenia i antropopresję. Obszary znacznie przeobrażone przez działalność człowieka są podatne na dalsze przekształcenia, a ich zdolność do regeneracji jest ograniczona. Położone w ich obrębie tereny zabudowy mieszkaniowej i gospodarczej są wrażliwe na takie przejawy antropopresji jak: wprowadzanie związków chemicznych do atmosfery i do wód, gromadzenie odpadów stałych, emisję hałasu i wibracji, zmianę warunków przewietrzania terenu itd.

Tereny otwarte są wrażliwe na takie przejawy antropopresji, jak: degradacja gleb, zabiegi agrotechniczne, zmiany stosunków wodnych w glebie, a w przypadku ekosystemów łąkowych, kompleksów leśnych i zadrzewień, również na likwidację roślinności i zmiany siedlisk zwierząt. Tereny o bardzo wysokiej wrażliwości na degradację, które muszą być chronione przed oddziaływaniami to m.in. ciągi ekologiczne cieków wodnych, ponieważ ich degradacja może się niekorzystnie odbić na stanie całości środowiska.

Omawiany obszar cechuje się przekształceniami o charakterze typowym dla terenów rolniczych. Likwidacja lasów i naturalnych zbiorowisk nieleśnych w związku z przeznaczeniem terenu na uprawy rolne, doprowadziła do wzrostu wrażliwości powierzchni ziemi na erozję, zmiany stosunków wodnych oraz wzrostu wrażliwości wód i gleb na zanieczyszczenia. W związku z wczesnym pojawieniem się siedlisk ludzkich na omawianym obszarze, zaawansowanie procesów odlesienia i agraryzacji jest duże.

Sieć rzeczna jest na omawianym terenie dobrze rozwinięta. Wzdłuż cieków zachowały się cenne fragmenty zbiorowisk o charakterze zbliżonym do naturalnego. Ochrona dolin cieków wodnych jako lokalnych korytarzy ekologicznych i częściowa ich renaturalizacja

mogłaby znacznie wzbogacić system przyrodniczy terenu i doprowadzić do wzrostu odporności środowiska na przekształcenia.

Pozytywnie na odporność środowiska mogą wpłynąć dolesienia terenu, prowadząc do wzrostu naturalnej retencji wód i zapobiegając erozji gruntów i denudacji, która na omawianym obszarze stanowi poważny problem. Zadrzewienie terenów nieleśnych stanowi ważny element stabilizacji ekologicznej krajobrazu, zwłaszcza silnie zantropogenizowanego. Wpływa korzystnie (podobnie jak kompleksy leśne, ale w mniejszej skali), m.in. na kształtowanie mikroklimatu, stosunków wodnych, warunków akustycznych, stanowi ostoję różnych gatunków zwierząt. Na terenach otwartych, w rozległym monokulturowym krajobrazie rolniczym gminy, szczególną rolę odgrywają zadrzewienia i zakrzewienia śródpolne (pasy wiatrochronne o znaczeniu przeciwoerozyjnym) oraz przydrożne (znaczenie krajobrazowe, wiatrochronne, ekologiczne, osłona akustyczna).

5. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym istotne z punktu widzenia projektowanego planu zagospodarowania przestrzennego oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania planu.

Projekt zmiany studium uwzględnia cele ochrony środowiska zawarte w wielu dokumentach strategicznych opracowanych na poziomach krajowym, regionalnym i lokalnym, a także zawarte w dyrektywach unijnych. Polityka ochrony środowiska jest jedną z polityk wspólnotowych Unii Europejskiej o charakterze horyzontalnym. Jej zakres obejmuje wszystkie dziedziny życia społeczno-gospodarczego. Podstawowym dokumentem w zakresie ochrony środowiska ustanowionym przez Unię Europejską jest VI Program Działań Wspólnoty Europejskiej w dziedzinie ochrony środowiska „Środowisko 2010: nasza przyszłość nasz wybór. Program ten określa priorytetowe pola działań w dziedzinie ochrony środowiska, ujęte w kilka strategii tematycznych dotyczące:

- ochrony gleby,
- ochrony i zachowania środowiska morskiego,
- zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- środowiska miejskiego,
- zarządzania zasobami naturalnymi,
- utylizacji odpadów.

Do głównych priorytetów w okresie funkcjonowania programu zaliczono zagadnienia:

- zmiany klimatyczne,
- przyroda i bioróżnorodność,

- środowisko naturalne, zdrowie i jakość życia,
- zasoby naturalne i odpady.

Zapisy te są wynikiem potrzeby stworzenia jednolitej procedury administracyjnej, stosowanej przy planowaniu projektów gospodarczych w celu kontroli ich skutków dla ludzi, zwierząt i środowiska.

Cele Programu opierają się ponadto na zapisach Traktatu z Maastricht (1991r.), które zawierają główne zasady polityki w zakresie ochrony środowiska:

1. zasada integrowania,
2. zasada „zanieczyszczający płaci”,
3. zasada usuwania zanieczyszczenia u źródła,
4. zasada zapobiegania,
5. zasada ochrony.

Szczególłą wagę przykładła się do tematyki zmian klimatycznych, co wiąże się z wypełnianiem zobowiązań Unii Europejskiej związanych z ratyfikacją Protokołu z Kioto (1997, wszedł w życie 16 lutego 2005r.). Jako szczególnie istotne wymienia się m.in.: wspieranie praktyk i technik ekologicznie efektywnych w przemyśle).

Nadrzędnym, strategicznym celem polityki ekologicznej państwa jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno-gospodarczego. Realizacja tego celu osiągana będzie poprzez niezbędne działania organizacyjne, inwestycyjne, tworzenie regulacji dotyczących zakresu korzystania ze środowiska i reglamentowania poziomu tego wykorzystania w najważniejszych obszarach ochrony środowiska. Cele polityki ekologicznej Polski sformułowano, zatem:

- wzmocnienie systemu zarządzania ochroną środowiska,
- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski,
- ochrona klimatu.

Ustanowione na poziomach międzynarodowym i krajowym cele polityki ekologicznej znalazły odzwierciedlenie w dokumentach strategicznych na poziomie regionalnym (Program Ochrony Środowiska dla województwa wielkopolskiego, Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2008 – 2011 z perspektywą na lata 2012 – 2019, Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku).

Podstawowym celem polityki ekologicznej na obszarze województwa wielkopolskiego jest poprawa stanu środowiska i racjonalne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi zgodnie ze sformułowaną w Konstytucji RP i przyjętą w Polityce ekologicznej państwa zasadą zrównoważonego rozwoju. Do celów ustanowionych w dokumentach strategicznych województwa nawiązują z kolei cele ochrony środowiska ustanowione na poziomie lokalnym zapisane m. in. w Programie ochrony środowiska dla gminy Jaraczewo oraz w Planie gospodarki odpadami dla gminy. Przeprowadzona podczas prac nad prognozą analiza dotyczyła problematyki ochrony środowiska z uwzględnieniem ochrony przyrody, gospodarki wodno - ściekowej, ochrony przed zanieczyszczeniami powietrza, ochrony przed hałasem, która ma bezpośredni związek z planem. Wszystkie wymienione cele ochrony środowiska zostały uwzględnione zarówno podczas oceny stanu środowiska, wpływu przewidywanego oddziaływania ustaleń projektu planu na środowisko jak i formułowaniu rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko.

Realizacja powyższych założeń znajduje odzwierciedlenie w projekcie zmiany Planu. Plan spełnia wymagania i zasady wpisane w dokumentach wyższego rzędu w tym zakresie.

6. Charakterystyka ustaleń zawartych w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego

Realizacja powyższych założeń znajduje odzwierciedlenie w projekcie zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo. Studium spełnia wymagania i zasady wpisane w dokumentach wyższego rzędu w tym zakresie (studium w znacznej mierze dotyczy przekształceń w przestrzeni wiejskiej).

Działania zawarte w studium wpływające pozytywnie na poszczególne komponenty środowiska:

- wprowadzenie zakazów dotyczących przekraczania standardów jakości środowiska;
- zastosowanie nowoczesnych technologii w zakładach przemysłowych;
- popularyzacja ekologicznych źródeł energii - budowa sieci gazociągowych, modernizacja sieci elektroenergetycznych, popularyzacja odnawialnych źródeł energii;
- modernizacja systemu komunikacyjnego (poprawa stanu nawierzchni wraz z optymalizacją płynności ruchu),
- racjonalizację gospodarki wodnej;
- uporządkowanie gospodarki ściekowej: rozbudowę systemów kanalizacji sanitarnej działania dotyczące właściwego zagospodarowania wód powierzchniowych i podziemnych .
- uzupełnianie systemu przyrodniczego –lokalne ciągi ekologiczne, zadrzewienia śródpolne
- tworzenie pasów zieleni ochronnej wzdłuż szlaków komunikacyjnych.

- ochrona istniejących zasobów leśnych;
- ochrona obszarów cennych przyrodniczo;
- przestrzeganie wymogów Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej.
- realizowanie programu edukacji ekologicznej.

7. Przewidywane znaczące oddziaływania ustaleń projektu studium na środowisko, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko.

Gmina Jaraczewo nie jest położona w obrębie obszaru objętego prawną formą ochrony w rozumieniu ustawy o ochronie przyrody (tekst jednolity Dz. U. Nr 151 z 2009 r., poz. 1220).

Z punktu widzenia projektowanego dokumentu oddziaływanie na środowisko odbywać się będzie na etapie inwestycyjnym, jak i eksploatacyjnym. Oddziaływanie to dotyczyć będzie głównie: przeobrażenia powierzchni ziemi, miejscowo szaty roślinnej oraz dotyczyć będzie zmian w krajobrazie.

Biorąc pod uwagę wszystkie zdefiniowane uwarunkowania rozwoju gminy, sformułowano następującą deklarację: „JARACZEWO JEST GMINĄ NOWOCZEŚNIE ZARZĄDZANĄ, ZACHOWUJĄCĄ TRADYCJE DOBREGO GOSPODAROWANIA JEJ MISJĄ JEST ZAPEWNIENIE MIESZKAŃCOM WYSOKIEGO POZIOMU ŻYCIA, DOSTĘPU DO EDUKACJI I KULTURY, W WARUNKACH ROZWIJAJĄCEJ SIĘ GOSPODARKI, CZYSTEGO ŚRODOWISKA ORAZ ŁADU I ZABEZPIECZENIA SPOŁECZNEGO”.

Uwzględniając uwarunkowania środowiska przyrodniczego i kulturowego, uwarunkowania społeczno-gospodarcze, a także pełnione przez gminę funkcję, proponowane zmiany koncentrują się w następujących kierunkach:

- dalszy rozwój przestrzenny i funkcjonalny miejscowości Jaraczewo, jako podstawowego ośrodka mieszkaniowego i usługowego w gminie, a także miejscowości położonych w sąsiedztwie Jaraczewa: Gola, Góra;
- wielofunkcyjny rozwój wsi, ze szczególnym uwzględnieniem zmian jakościowych i możliwości rozwijania funkcji związanych z rekreacją;
- jak najlepsze wykorzystanie użytków rolnych (na których prowadzona jest działalność rolnicza) z możliwością ograniczenia rozwoju przestrzennego zainwestowania i przekształceń w zabudowie mieszkaniowej;

- zalesienie terenów o najsłabszych gruntach, a także rozbudowa systemu zadrzewień i zakrzewień śródpolnych, przywodnych i przydrożnych w celu jego optymalizacji przestrzennej.

Dla określenia kierunków rozwoju przestrzennego gminy i zasad rozwoju oraz przyjmując jako kryterium przeważające funkcje, a także użytkowanie terenu wyodrębniono trzy strefy polityki przestrzennej:

- **strefa zurbanizowana** o przewadze terenów zabudowy mieszkaniowej, usługowej i techniczno- produkcyjnej, z terenami komunikacji i infrastruktury technicznej. W tej strefie wyznaczono dodatkowo podstrefy z przesądzonym priorytetowym kierunkiem rozwoju. Są to: priorytet rozwoju mieszkalnictwa oraz priorytet rozwoju przemysłu;
- **strefa rolna** o przewadze terenów użytkowanych rolniczo, z terenami komunikacji i infrastruktury technicznej. W tej strefie wskazuje się również podstrefę związaną z możliwością lokalizowania zabudowy lotniskowej oraz innych form zabudowy związanej z rozwojem rekreacji;
- **strefa przyrodnicza** o przewadze terenów zieleni, w tym lasów, łąk, wód i terenów podmokłych, z terenami komunikacji i infrastruktury technicznej. W strefie tej znalazły się również obszary przewidziane w studium do zalesień, a także podstrefa związana z możliwością lokalizowania zabudowy lotniskowej.

Strefa zurbanizowana obejmuje tereny przeznaczone dla wielofunkcyjnego rozwoju wsi. Przewidziany jest tutaj rozwój zabudowy mieszkaniowej, zabudowy usługowej oraz zabudowy techniczno- produkcyjnej. Zabudowa wielorodzinna powinna rozwijać się wyłącznie w Jaraczewie, w formie bardziej zindywidualizowanych budynków wielorodzinnych, o skali i wielkościach dopasowanych do istniejącej zabudowy.

Nowe inwestycje powinny być lokalizowane przede wszystkim w zasięgu terenów, na których już istnieje infrastruktura techniczna lub nie będzie problemów z jej rozbudową.

Uzupełnienie podstawowego przeznaczenia na terenach zurbanizowanych wsi stanowią obszary preferowane pod inwestycje związane z komunikacją i infrastrukturą techniczną, a także służące kreowaniu wspólnych przestrzeni (placyki, skwery).

Granice strefy i poszczególnych podstref należy określać na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Strefa rolna obejmuje tereny użytkowane (wykorzystywane) i preferowane na cele produkcji rolniczej wraz z rozproszoną zabudową zagrodową (siedliskową). Z uwagi na ochronę gruntów rolnych o wysokich klasach bonitacyjnych gleb przed zmianą

użytkowania, a także konieczność wyposażenia zabudowy w infrastrukturę techniczną, w tym kanalizację sanitarną, w strefie tej należy dążyć do ograniczania dalszego, niekontrolowanego rozprzestrzeniania się zabudowy zagrodowej. W tej strefie występować mogą również tereny związane z obsługą produkcji w gospodarstwach rolnych, hodowlanych, itp.

Przydatność rekreacyjną gminy determinują zbiorniki wodne, dolina Obry, a także lasy. W studium wskazuje się obszary dla celów indywidualnych działek letniskowych oraz innych preferowanych inwestycji, takich jak: ośrodki wypoczynkowe i rekreacyjne, zespoły obiektów i urządzeń sportu z uwzględnieniem sportów wodnych, obiekty kulturalne, bądź innej formy zabudowy związanej rozwojem turystyki i rekreacji. Należy dążyć do stworzenia odpowiedniej bazy turystycznej, która w połączeniu z odpowiednim zagospodarowaniem turystycznym, umożliwi rozwój funkcji turystyczno – rekreacyjnej.

Strefa przyrodnicza stanowiąca obszar o dużych walorach przyrodniczo-krajobrazowych. Obejmuje tereny otwarte lasów, łąk, pastwisk, a także wody oraz obszary wskazane do zalesień. Strefę tą należy wzbogacić zielenią (zadrzewienia, zalesienia) gwarantującą stabilne i trwałe funkcjonowanie środowiska przyrodniczego gminy w powiązaniu z ponadlokalnym systemem przyrodniczym.

Zakłada się, że strefa przyrodnicza powinna być terenem z ograniczeniem zabudowy.

Tereny rozwojowe są to tereny, na których nastąpi poprawa warunków życia mieszkańców. Jednocześnie nastąpi bezpowrotne zniszczenie biologicznie czynnej warstwy gleby pod budynkami, zanik jej walorów produkcyjnych i zniszczenie warunków dla funkcjonowania dotychczasowych zbiorowisk roślinnych i warunków życia zwierząt towarzyszących polom uprawnym. Będą to oddziaływania stałe, o nieznaczej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości częściowo odwracalne.

Wzrośnie ryzyko powstawania negatywnych wpływów na środowisko związanych z realizacją działalności gospodarczej. Będą to oddziaływania stałe o zauważalnej intensywności przekształceń i zasięgu lokalnym, a pod względem trwałości częściowo odwracalne. Negatywne oddziaływania będą związane ze zwiększoną presją na środowisko w związku z pobytem ludzi. Na tym terenie będą zachodzić również pozytywne wpływy na środowisko i życie ludzi związane z zachowaniem aktywności biologicznej na większości obszaru i stworzeniem odpowiedniego zaplecza dla rekreacji.

W projekcie zmiany studium przewiduje się zmiany struktury funkcjonalno-przestrzennej, wprowadza się funkcje osiedleńcze oraz określa się sposoby zagospodarowania

i warunki zabudowy. Utrzymuje się tereny istniejącej zieleni proponuje się dolesienia, wprowadzenie zadrzewień śródpolnych.

8. Wpływ dotychczasowego sposobu zagospodarowania na stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji ustaleń studium.

Teren z uwagi na warunki siedliskowe, stopień degradacji, warunki wodne i glebowe oraz stan atmosfery należy uznać za stosunkowo odporny na przekształcenia. Najniższą odpornością cechują się wody powierzchniowe i podziemne oraz gleby ze względu na znaczny stopień zanieczyszczenia i przekształcenia.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń zmiany studium.

- przeobrażenia związane z intensywnym zagospodarowaniem rolniczym,
- wzrost bioróżności na skutek zaniechania prowadzenia upraw rolnych na przedmiotowych terenach.

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

Środowisko naturalne narażone jest na ciągłe zmiany w związku z działalnością człowieka. Niekiedy działalność ta może doprowadzić do nieodwracalnych przeobrażeń, dlatego ważne są działania zapobiegające nadmiernej eksploatacji środowiska, mogącej doprowadzić do zachwiania naturalnej równowagi i zdolności do regeneracji. Należy wprowadzać rozwiązania przyczyniające się do poprawy stanu środowiska. Dotychczasowe zmiany w środowisku przyrodniczym dotyczyły przede wszystkim zmian w pierwotnej szacie roślinnej, przebudowy ekosystemów oraz silnego przeobrażenia powierzchni ziemi i warunków wodnych.

Użytkowanie i zagospodarowanie terenu gminy związane jest głównie z gospodarką rolną i funkcjonowaniem zabudowy mieszkaniowej, usługowej, mieszkaniowo – gospodarczej i w mniejszym stopniu produkcyjnej.

Dla utrzymania dużej różnorodności biologicznej i jej dalszego wzrostu, konieczne jest zachowanie wymogów ekologicznych w dominującej na omawianym terenie gospodarce rolnej. Obserwuje się w ostatnich latach zmiany w strukturze użytkowania ziemi, szczególnie wzrost powierzchni nieużytków i zatrzymanie trwającej przez szereg dziesięcioleci tendencji zamiany użytków zielonych w grunty orne. Tendencje te mimo, że niekorzystne gospodarczo, wpływają korzystnie na środowisko przyrodnicze. Mogą się one przyczynić do zachowania

nisz ekologicznych w postaci zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych, czy bogatych przyrodniczo łąk. Na terenie gminy należy dążyć do ustanowienia nowych obszarów i obiektów chronionych, a przede wszystkim uzupełnić zalesienia i doprowadzić do pełnej rekultywacji terenów o przekształconej powierzchni ziemi.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie.

Zmiana studium nie wprowadza rozwiązań alternatywnych.

W trakcie wyboru rozwiązań studium dokonano analizy wariantowej planowanych rozwiązań.

Wybór przyjętego rozwiązania wynikał z:

- dokonania zgodności przewidywanych rozwiązań opracowaniami ponadlokalnymi, (powiatowymi, wojewódzkimi, krajowymi) istotnymi z punktu widzenia projektowanego dokumentu,
- uwzględnienia wniosków złożonych do studium.

11. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Realizacja zmiany studium nie przyczyni się do oddziaływań transgranicznych.

12. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Główne cele projektu zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Jaraczewo zachowanie ładu przestrzennego, zrównoważony rozwój, ochrona środowiska

Ograniczenie oddziaływania na środowisko .

Prognoza niniejsza opracowana została w celu dokonania oceny skutków ewentualnych oddziaływań na środowisko, jakie mogą nastąpić w wyniku realizacji ustaleń projektu zmiany studium.

Studium nie jest aktem prawa miejscowego. Nie zachodzą przesłanki do bezpośredniej realizacji postanowień studium. Pośrednio następuje to poprzez konieczność dokonania zgodności aktów prawa miejscowego z ustaleniami studium.

Zalecaną metodą analizy skutków realizacji ustaleń studium jest kompleksowa analiza porównawcza przeprowadzana w oparciu o dane uzyskane w toku regularnego monitoringu środowiska przyrodniczego i antropogenicznego. Za najbardziej istotne, uznano monitorowanie następujących zjawisk i procesów:

zmian w strukturze użytkowania gruntów (m.in. powierzchnia gruntów otwartych, terenów zieleni i terenów zainwestowanych oraz ich wzajemne proporcje);

procesu tworzenia spójnego systemu terenów biologicznie czynnych oraz terenów zieleni urządzonej;

procesu rozwoju infrastruktury służącej ochronie środowiska i minimalizowaniu negatywnych skutków postępującej urbanizacji;

zmian jakości poszczególnych komponentów środowiska (m.in. powietrze, wody podziemne, gleby, klimat akustyczny na obszarach zamieszkałych);

zmian w gospodarce wodno - kanalizacyjnej (m.in. długość sieci wodociągowej i kanalizacyjnej);

zmian w sferze społecznej i gospodarczej obszaru (poziom zadowolenia mieszkańców, bezrobocie, zmiany podaży miejsc pracy itp.).

Instrumentem badania jakości środowiska jest państwowy monitoring środowiska przeprowadzany na podstawie obowiązujących aktów prawnych. Zakres i częstotliwość pomiarów wynika z charakteru inwestycji realizowanych na podstawie ustaleń planu lub decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu. Analizę wykorzystania przestrzeni oraz zmiany stanu faktycznego i prawnego należy dokonać wykorzystując zasoby geodezyjne i kartograficzne, w tym zdjęcia lotnicze uzupełnione informacjami uzyskanymi w terenie, analizą aktów prawnych, decyzji administracyjnych. Częstotliwość przeprowadzania analizy skutków realizacji postanowień studium wynikać powinna z konieczności określenia perspektyw dalszego rozwoju, jednak przynajmniej raz w czasie kadencji Rady.

Teren z uwagi na warunki siedliskowe, stopień degradacji, warunki wodne i glebowe oraz stan atmosfery należy uznać za stosunkowo odporny na przekształcenia. Najniższą odpornością cechują się wody powierzchniowe i podziemne oraz gleby ze względu na znaczny stopień zanieczyszczenia i przekształcenia.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji ustaleń zmiany studium.

przeobrażenia związane z intensywnym zagospodarowaniem rolniczym,

wzrost bioróżności na skutek zaniechania prowadzenia upraw rolnych na przedmiotowych terenach.

Dla utrzymania dużej różnorodności biologicznej i jej dalszego wzrostu, konieczne jest zachowanie wymogów ekologicznych w dominującej na omawianym terenie gospodarce rolnej. Obserwuje się w ostatnich latach zmiany w strukturze użytkowania ziemi, szczególnie wzrost powierzchni nieużytków i zatrzymanie trwającej przez szereg dziesięcioleci tendencji zamiany użytków zielonych w grunty orne. Tendencje te mimo, że niekorzystne gospodarczo, wpływają korzystnie na środowisko przyrodnicze. Mogą się one przyczynić do zachowania nisz ekologicznych w postaci zadrzewień śródpolnych, oczek wodnych, czy bogatych

przyrodniczo łąk. Na terenie gminy należy dążyć do ustanowienia nowych obszarów i obiektów chronionych, a przede wszystkim uzupełnić zalesienia i doprowadzić do pełnej rekultywacji terenów o przekształconej powierzchni ziemi

Zmiana studium nie wprowadza rozwiązań alternatywnych. W trakcie wyboru rozwiązań studium dokonano analizy wariantowej planowanych rozwiązań. Wybór przyjętego rozwiązania wynikał z:

- dokonania zgodności przewidywanych rozwiązań opracowaniami ponadlokalnymi, (powiatowymi, wojewódzkimi, krajowymi) istotnymi z punktu widzenia projektowanego dokumentu,
- uwzględnienia wniosków złożonych do studium.

13. Zestawienie materiałów wykorzystanych przy opracowaniu prognozy

- Richling, J. Salon, Ekologia krajobrazu. Wyd. Naukowe, PWN, Warszawa 1993r.
- Bartkowski T. 1986: Zastosowanie geografii fizycznej, PWN, W – wa.
- Balcerkiewicz S., Wojterska M. 1993: Fitokompleksy krajobrazowe i ich znaczenie w studiach nad koncepcją sieci wielkopowierzchniowych obszarów chronionych Środkowej Wielkopolski – Badania Fizjograficzne nad Polską Zachodnią. Tom XLII, Seria B, Botanika
- Kondracki J., 1994: Geografia Polski. Mezoregiony fizyczno – geograficzne, Wydawnictwo Naukowe PWN, W – wa
- Matuszkiewicz J. M., 1993: Krajobrazy roślinne i regiony geobotaniczne Polski – PAN Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania – Prace Geograficzne nr 158, Wyd. PAN
- Kleczkowski A. S., 1990: Mapa obszarów Głównych Zbiorników Wód Podziemnych (GZWP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony 1 : 500000. Inst. HiGI AGH, Kraków
- Stan środowiska w Wielkopolsce w roku 2006, WIOŚ, BMS, Poznań 2007r.
- Raport o stanie środowiska w Wielkopolsce w roku 2009, WIOŚ Poznań 2010r.
- Atlas podziału hydrograficznego Polski, część 1 i część 2 - praca zbiorowa pod kierunkiem Haliny Czarneckiej, Warszawa 2005r.
- Sieć Natura 2000, Ministerstwo Środowiska www.gov.pl
- Materiały RZGW